

**SUN'IY INTELLEKT VA MASHINAVIY O'QITISH
TEXNOLOGIYALARINING BIZNES JARAYONLARIGA TA'SIRI**

Azamatjonov Akbar Azamatjon o'g'li

**MAQOLA
MALUMOTI**

ANNOTATSIYA:

MAQOLA

TARIXI:

Received: 07.06.2026

Revised: 08.06.2026

Accepted: 09.06.2026

KALIT SO'ZLAR:

*sun'iy intellekt,
mashinaviy o'qitish,
biznes jarayonlari,
avtomatlashtirish,
raqamli
transformsatsiya,
ma'lumotlar tahlili.*

Ushbu tezisda sun'iy intellekt (SI) va mashinaviy o'qitish (MO') texnologiyalarining biznes jarayonlariga ta'siri tahlil qilingan. Korxonalarda ushbu texnologiyalarni joriy etish natijasida ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, xarajatlarni kamaytirish, boshqaruv qarorlarini optimallashtirish hamda mijozlarga xizmat ko'rsatish sifatini yaxshilash imkoniyatlari yoritilgan. Shuningdek, sun'iy intellektni biznes faoliyatiga tatbiq etishning afzalliklari, mavjud muammolari va istiqbollari ko'rib chiqilgan..

Bugungi kunda raqamli iqtisodiyotning jadal rivojlanishi biznes sohasida zamonaviy axborot texnologiyalaridan samarali foydalanishni taqozo etmoqda. Ayniqsa, sun'iy intellekt va mashinaviy o'qitish texnologiyalari korxonalarining raqobatbardoshligini oshirishda muhim vositaga aylanmoqda. Mazkur texnologiyalar katta hajmdagi ma'lumotlarni qayta ishlash, bozor holatini tahlil qilish, mijozlarning ehtiyojlarini aniqlash va kelajakdagi talabni prognoz qilish imkonini beradi. Sun'iy intellekt asosidagi tizimlar ishlab chiqarish, logistika, marketing, bank-moliya, elektron tijorat va xizmat ko'rsatish sohalarida keng qo'llanilmoqda. Masalan, elektron tijorat platformalarida mashinaviy o'qitish algoritmlari foydalanuvchilarning qiziqishlarini tahlil qilib, ularga mos mahsulotlarni tavsiya etadi. Bank tizimida esa sun'iy intellekt firibgarlik holatlarini aniqlash, kredit risklarini baholash va mijozlarga tezkor xizmat ko'rsatishda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Biznes jarayonlarini avtomatlashtirish natijasida korxonalarda inson omili ta'siri kamayadi, ish unumdorligi

ortadi va operatsion xarajatlar qisqaradi. Shuningdek, sun'iy intellekt real vaqt rejimida ma'lumotlarni tahlil qilib, rahbarlarga tezkor va asosli boshqaruv qarorlarini qabul qilish imkonini yaratadi. Bu esa korxonalarining bozor sharoitlariga tez moslashishi va raqobat ustunligini qo'lga kiritishiga xizmat qiladi.

Shu bilan birga, sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etishda ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan, malakali mutaxassislarning yetishmasligi, axborot xavfsizligi, shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish, dastlabki investitsiya xarajatlarining yuqoriligi hamda algoritmlarning shaffofligini ta'minlash dolzarb masalalardan hisoblanadi. Mazkur muammolarni hal etish uchun zamonaviy infratuzilmani rivojlantirish, kadrlar tayyorlash va sun'iy intellektni tartibga soluvchi huquqiy bazani takomillashtirish zarur.

Sun'iy intellekt va mashinaviy o'qitish tushunchasi

Sun'iy intellekt — insonning fikrlash, o'rganish va muammolarni hal qilish kabi intellektual faoliyatini kompyuter tizimlari orqali modellashtirishga qaratilgan texnologiyalar majmuasidir. Mashinaviy o'qitish esa sun'iy intellektning muhim yo'nalishlaridan biri bo'lib, kompyuter tizimlariga ma'lumotlar asosida mustaqil ravishda qonuniyatlarni aniqlash va bashorat qilish imkonini beradi.

Biznes jarayonlaridagi ahamiyati

Sun'iy intellekt texnologiyalari biznesning deyarli barcha yo'nalishlarida qo'llanilmoqda. Jumladan:

- mijozlarga xizmat ko'rsatishda chatbot va virtual yordamchilardan foydalanish;
- marketing kampaniyalarini shaxsiylashtirish;
- sotuv hajmini prognoz qilish;
- moliyaviy risklarni baholash;
- logistika va ta'minot zanjirini optimallashtirish;
- ishlab chiqarishdagi nosozliklarni oldindan aniqlash.

Natijada korxonalarda vaqt va mablag' tejraladi, xizmatlar sifati oshadi hamda boshqaruv qarorlari aniq ma'lumotlarga asoslangan holda qabul qilinadi.

Afzalliklari

Sun'iy intellekt va mashinaviy o'qitish texnologiyalarining asosiy afzalliklari quyidagilardan iborat:

- biznes jarayonlarini avtomatlashtirish;
- inson omili sababli yuzaga keladigan xatolarni kamaytirish;
- katta hajmdagi ma'lumotlarni tezkor tahlil qilish;
- xarajatlarni qisqartirish;

- mijozlar ehtiyojlarini aniq prognoz qilish;
- korxonaning raqobatbardoshligini oshirish.

Mavjud muammolar

Shu bilan birga, ushbu texnologiyalarni joriy etishda ayrim muammolar ham mavjud:

- dastlabki investitsiya xarajatlarining yuqoriligi;
- malakali mutaxassislar yetishmasligi;
- axborot xavfsizligi va shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish masalalari;
- algoritmlarning shaffofligi va etik muammolar.

Mazkur muammolarni bartaraf etish uchun korxonalarda raqamli infratuzilmani rivojlantirish, xodimlar malakasini oshirish va zamonaviy axborot xavfsizligi tizimlarini joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi.

O'zbekiston tajribasi

O'zbekistonda ham raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish doirasida sun'iy intellekt texnologiyalarini davlat boshqaruvi, bank tizimi, ta'lim, sog'liqni saqlash va biznes sohalariga joriy etish bo'yicha keng ko'lamli ishlar amalga oshirilmoqda. Elektron tijorat, raqamli bank xizmatlari va avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlari buning yaqqol misolidir.

Xulosa qilib aytganda, sun'iy intellekt va mashinaviy o'qitish texnologiyalari biznes jarayonlarini yanada samarali tashkil etish, resurslardan oqilona foydalanish, xarajatlarni kamaytirish hamda xizmatlar sifatini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Kelgusida ushbu texnologiyalarni keng joriy etish mamlakat iqtisodiyotining raqobatbardoshligini oshirish, innovatsion rivojlanishni jadallashtirish va raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishga xizmat qiladi. Sun'iy intellekt — insonning fikrlash, o'rganish va muammolarni hal qilish kabi intellektual faoliyatini kompyuter tizimlari orqali modellashtirishga qaratilgan texnologiyalar majmuasidir. Mashinaviy o'qitish esa sun'iy intellektning muhim yo'nalishlaridan biri bo'lib, kompyuter tizimlariga ma'lumotlar asosida mustaqil ravishda qonuniyatlarni aniqlash va bashorat qilish imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Russell S., Norvig P. *Artificial Intelligence: A Modern Approach*. Pearson, 2021.
2. Goodfellow I., Bengio Y., Courville A. *Deep Learning*. MIT Press, 2016.
3. Mitchell T. *Machine Learning*. McGraw-Hill, 1997.

4. Davenport T. H., Ronanki R. *Artificial Intelligence for the Real World*. Harvard Business Review, 2018.

5. O‘zbekiston Respublikasining sun’iy intellekt va raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishga oid normativ-huquqiy hujjatlari.

